

Cuprins

<i>Introducere</i>	13
--------------------------	----

PARTEA I

CAPITOLUL 1. Fată sinceră	21
CAPITOLUL 2. Straturi	39
CAPITOLUL 3. Florida	51
CAPITOLUL 4. Alertă	67
CAPITOLUL 5. Doamna Rabbit	89
CAPITOLUL 6. Testament	105

PARTEA A II-A

CAPITOLUL 7. Explozii de culoare	131
CAPITOLUL 8. Mici cutremure	153
CAPITOLUL 9. Rețetă	175
CAPITOLUL 10. Mărturisire	191
CAPITOLUL 11. Borderline	209
CAPITOLUL 12. Falsociopat	231

CAPITOLUL 13. Acasă	249
CAPITOLUL 14. Libertate	259
CAPITOLUL 15. <i>Punk'd</i>	269
CAPITOLUL 16. Abis	279
CAPITOLUL 17. Orion	291

PARTEA A III-A

CAPITOLUL 18. Răzvrătire	307
CAPITOLUL 19. Anonim	323
CAPITOLUL 20. Iluzii	339
CAPITOLUL 21. Expunere	359
CAPITOLUL 22. Companie	369
CAPITOLUL 23. Transparență	387
CAPITOLUL 24. Killer Queen	399
CAPITOLUL 25. Rorschach	417

EPILOG

Iubire modernă	443
<i>Mulțumiri</i>	477

*Fiecare sfânt are un trecut,
fiecare păcătos are un viitor.*

OSCAR WILDE

Povestea pe care urmează să o citești este adevărată. Deși am făcut tot ce am putut pentru a prezenta informația pe cât de corect mi-o amintesc, unele linii temporale au fost compri-
mate, unele dialoguri au fost reconstruite, iar unele personaje au fost compuse din mai multe persoane. Unele nume, date și detalii au fost schimbate pentru a proteja identitățile celor nevinovați (și ale celor nu chiar atât de nevinovați).

Introducere

Numele meu este Patric Gagne și sunt sociopată. Sunt mamă și soție dedicată. Sunt o terapeută apreciată. Sunt extrem de șarmantă și plăcută de ceilalți. Am o mulțime de prieteni. Sunt membra unui *country club*. Dau petreceri cu orice ocazie pe care ți-o poți imagina. Trăiesc într-o casă frumoasă. Sunt scriitoare. Îmi place să gătesc. Votez. Îi fac pe ceilalți să râdă. Am un câine și o pisică și îmi aștept copiii de la școală pe banda pentru mașinile părinților, stând în rând cu alte femei cu câini și pisici.

Aparent, mă asemăn cu aproape oricare altă femeie americană obișnuită. Rețelele de socializare îmi confirmă existența de mămică fericită și de parteneră iubitoare prin postări care dau dovadă de narcisism borderline. Prietenii tăi m-ar putea descrie ca fiind de treabă. Dar știi ce?

Nu-i suport pe prietenii tăi.

Sunt o mincinoasă. O hoată. Sunt superficială emoțional. În mare parte, sunt imună la remușcare și vină. Manipulez în draci. Nu-mi pasă de ceea ce cred ceilalți oameni. Nu mă interesează morala. Nu mă interesează nimic, punct. Regulile nu sunt un factor în luarea deciziilor mele. Sunt capabilă de aproape orice.

Îți sună cunoscut?

Dacă te-ai apucat de cartea asta, aş paria că s-ar putea să-ţi sune cunoscut. Şi tu s-ar putea să fii printre cei cincisprezece milioane de oameni estimaţi a fi sociopaţi în America. Sau s-ar putea să-l ştii pe unul dintre celelalte milioane ale căror personalităţi se regăsesc undeva în spectrul sociopatiei. Şi nu vorbesc doar despre infractori. Vorbesc despre doctori, avocaţi, profesori, curieri... Sociopaţii se ascund peste tot, în văzul tuturor. Tot ce trebuie să faci este să începi să-i cauţi.

Pentru mine, căutarea a început devreme. Când eram copil, în vreme ce alţi copii din cartierul meu se plimbau cu bicicleta şi aveau întâlniri de joacă cu prietenii, eu citeam cărţi *mystery*. Mai ales cele cu crime reale. Eram fascinată de partea întunecată din oameni. *Ce anume îi face diabolici? Ce anume îi face abili? Voiam să ştiu.*

Aşa că, atunci când am dat peste cuvântul „sociopat“, m-am gândit că am găsit răspunsul. Mai auzisem termenul înainte. Dar ce însemna? Ce anume este un sociopat? Am presupus că-mi va spune dicţionarul. Totuşi, când am apelat la jerpelitul şi îngălbenitul de Funk & Wagnalls din 1980, am descoperit că nu era acolo cuvântul.

Crezând că este o greşeală, m-am dus în biroul mamei mele şi am deschis alt dicţionar. Al ei era o ediţie mai nouă. „Sociopat“ avea să fie acolo, cu siguranţă. Doar că nu era. Am văzut locul unde *ar fi trebuit* să fie – chiar între „sociologie“ şi „şosetă“¹ –, dar lipsea. Era ca şi cum n-ar fi existat. Dar eu ştiam că există. Îl citisem în cărţi. Îl văzusem la ştiri. Îl auzisem la şcoală. Îl scrisesem în jurnalul meu. Ştiam că definiţia unui „sociopat“ trebuia să fie pe undeva. Iar eu trebuia doar să o găsesc.

1. În original, în limba engleză, între *sociology* şi *sock*. (N. trad.)

Privind retrospectiv, totul are sens. Ca doctor în psihologie, nu pot să nu mă minunez de geniul abil al minții subconștiente, de faptul că suntem atrași de anumite subiecte și indiferenți față de altele. Conform lui Freud, nimic nu are loc din întâmplare. Dar nu e nevoie de un doctorat ca să pricepi de ce am ales acest domeniu. Nu trebuie să-l înțelegi pe Freud ca să vezi legătura. Nu trebuie să crezi în destin ca să vezi cum calea mea n-ar fi putut niciodată să ducă în altă parte.

Avertismentele au fost acolo de la început. Știam, chiar de la șapte ani, că ceva nu era în regulă. Nu-mi păsa de lucruri în maniera în care le păsa celorlalți copii. Anumite emoții – ca fericirea și furia – îmi veneau natural, dar cumva sporadic. Dar emoțiile sociale – lucruri precum vinovăția, empatia, remușcarea și chiar iubirea –, nu. În cea mai mare parte din timp, nu simțeam nimic. Așa că făceam lucruri „rele“, ca să fac să dispară acel nimic. Era ca un impuls irezistibil.

Dacă m-ai fi întrebat atunci, aș fi descris acest impuls ca pe o *presiune*, un fel de tensiune care mi se acumula în cap. Era ca mercurul care crește încet într-un termometru vechi. La început, era abia perceptibilă, doar o străfulgerare pe radarul meu cognitiv altfel liniștit. Dar devenea mai puternică în timp. Cea mai rapidă cale de a mă elibera de presiune era să fac ceva indiscutabil rău, ceva ce știam că ar fi făcut pe altcineva să simtă una dintre emoțiile pe care eu nu puteam să le simt. Așa că asta făceam.

Fiind copil, nu-mi dădeam seama că existau și alte opțiuni. Nu știam nimic despre emoții sau psihologie. Nu înțelegeam că creierul uman a evoluat pentru a funcționa empatic sau că stresul de a trăi fără sentimente se consideră a fi una dintre cauzele actelor de violență compulsive și ale comportamentului distructiv. Tot ce știam era că îmi plăcea să fac

lucruri care mă făceau să simt ceva, să simt *orice*. Era mai bine decât nimic.

Acum, că sunt adult, pot să spun de ce m-am comportat așa. Pot arăta cercetări care examinează relația dintre anxietate și apatie și despre cum se crede că stresul asociat cu conflictul interior îi determină în mod inconștient pe sociopați să se comporte distructiv. Pot accepta că presiunea pe care am experimentat-o era aproape sigur o reacție negativă la lipsa mea de sentimente, că impulsul de a exagera era, cel mai probabil, modul creierului meu de a se forța să intre în ceva asemănător „normalului“. Dar niciuna dintre aceste informații nu era ușor de găsit. A trebuit să le vânez.

Încă vânez.

Cuvântul „sociopat“ este unul misterios. Originile lui își au bazele într-o știință seculară, dar, de atunci, a fost greșit atribuit, pentru a se referi la tot felul de păcate. Nu există – nu mai există – o singură definiție a termenului. Cuvântul, cam ca oamenii pe care îi reprezintă, a devenit un fel de paradox. Un substantiv sau adjectiv care se declină și al cărui sens este deseori atribuit cu amărăciune sau durere, „sociopat“ este un cuvânt care evocă mult mai multă emoție decât analiză. De ce se întâmplă asta?

De ce cuvântul „sociopat“ îi face pe oameni să *simtă* mai mult decât să gândească? Ce ironic, asta voiam să știu cu mult înainte să fiu diagnosticată. Așa că a devenit misiunea mea să află răspunsul.

Această carte este povestea misiunii mele, una pe care am fost motivată să o scriu pentru că experiența trăită a sociopatiei merită să fie ilustrată. Să fie clar, nu vreau să minimizez gravitatea acestei tulburări. Nici nu vreau să o românez. Sociopatia este o boală mintală periculoasă, ale cărei simptome, cauze și

tratament necesită cercetare și atenție medicală. Dar exact de asta am vrut să-mi împărtășesc povestea: pentru ca persoanele afectate de sociopatie să poată primi ajutorul de care au nevoie de-atât de multă vreme. Și – poate mai important – pentru ca alți sociopați să se poată vedea reflectați într-o persoană care are de oferit mult mai mult decât oferă bezna.

Desigur, nu toată lumea se va regăsi în experiența mea. Din simplu noroc, sunt eu capabilă să o povestesc. A fost un noroc că m-am născut într-o lume care mi-a permis aproape orice privilegiu imaginabil. Adevărul, sunt conștientă, este că viața mea ar fi decurs foarte diferit dacă altele mi-ar fi fost rasa, clasa socială sau genul. Norocul a fost cel care, parțial, mi-a stabilit parcursul pentru a rezolva misterul bolii mele și a-mi construi o viață suficient de norocoasă pentru a-i ajuta pe alții. Într-adevăr, e un noroc și că această carte există. Și este un noroc și că am ajuns să înțeleg valoarea de a te face înțeles și de a-i reprezenta pe ceilalți ca tine.

Cei mai mulți sociopați nu sunt ca personajele din filme. Nu seamănă cu criminalii în serie din *Killing Eve* sau *Dexter* și nu sunt similari cu antieroi submediocri pe care-i propun multe romane de gen. Sunt mai complecși decât exemplele ficționalizate prezentate în *The Sociopath Next Door*. Diagnosticarea lor presupune mai mult decât cele douăzeci de întrebări din „testul sociopatului“ din revistele *glossy*, iar înțelegerea lor nu se poate face folosind „tutoriale sociopați“ de pe YouTube.

Crezi că știi vreun sociopat? Pariez că ai dreptate. Dar pariez și că e ultima persoană la care te-ai aștepta. Contrar credințelor populare, sociopații sunt mai mult decât trăsăturile lor de personalitate. Sunt copii care caută înțelegere. Sunt pacienți care speră să fie recunoscuți ca oameni prețuiți. Sunt

părinți care caută răspunsuri. Sunt ființe care au nevoie de compasiune. Dar sistemul îi abandonează. Școlile nu îi recunosc. Specialiștii nu îi tratează. Nu au, la propriu, unde să meargă pentru a primi ajutor.

Să-i reprezint, asta contează. Îmi ofer povestea pentru că ilustrează adevărul pe care nimeni nu vrea să-l recunoască: întunericul este acolo unde te aștepți mai puțin. Sunt o infractoare fără cazier. Sunt o maestră a deghizării. Nu am fost prinsă niciodată. Rareori mi-a părut rău pentru ceva. Sunt prietenoasă. Sunt responsabilă. Sunt nevăzută. Mă amestec în mulțime. Sunt o sociopată a secolului al XXI-lea. Și am scris cartea aceasta pentru că știu că nu sunt singura.

PARTEA I

Fată sinceră

De fiecare dată când o întreb pe mama dacă își amintește momentul când, în clasa a doua, am înfipt un creion în capul unui copil, răspunsul ei este același:

– Vag.

Și o cred. Pentru că atât de multe lucruri din copilăria mea timpurie sunt vagi. Pe unele mi le amintesc cu o claritate absolută. Ca mirosul copacilor din Redwood National Park și casa noastră de pe deal, lângă centrul orașului San Francisco. Doamne, cât am iubit casa aia! Încă îmi amintesc cele patruzeci și trei de trepte care duceau de la parter până în camera mea de la etajul al cincilea și scaunele din zona de luat masa pe care mă urcam ca să fur cristale din candelabru. Alte lucruri, totuși, nu-mi sunt atât de clare. De pildă, prima oară când m-am strecurat în casa vecinului meu când nu era acasă. Sau când am luat medalionul inscripționat cu „L“.

Medalionul conține două fotografii alb-negru pe care nu m-am deranjat niciodată să le dau jos și la care nu mă pot abține să nu mă uit. Cine erau oamenii ăștia? De unde veneau? Mi-ar plăcea să știu. Bănuiesc că e posibil să fi găsit medalionul pe stradă, dar e mult mai probabil să-l fi furat.

Am început să fur înainte să vorbesc. Cel puțin, așa cred. Nu-mi amintesc prima dată când am luat ceva, ci doar că, până la șase sau șapte ani, aveam în dulap o cutie plină cu lucruri furate.

Undeva în arhiva revistei *People* e o fotografie cu mine mică, ținută în brațe de Ringo Starr. Stăm amândoi în curtea lui – nu departe de locul meu de naștere, Los Angeles, unde tata era director în industria muzicală –, iar eu îi fur, la propriu, ochelarii de pe nas. Cu siguranță, nu eram primul copil care se juca cu perechea de ochelari a unui adult. Dar, dacă mă iau după ochelarii cocoțați acum pe raftul meu cu cărți, sunt destul de sigură că sunt singura persoană care a șterpelit o pereche de ochelari de la un membru Beatles.

Să fiu mai clară: nu eram cleptomană. Un cleptoman este o persoană care are dorința irepresibilă și persistentă de a lua lucruri care nu îi aparțin. Eu sufeream de o formă diferită de dorință, un impuls cauzat de apatie, de o greu de descris absență a emoțiilor sociale comune, cum ar fi rușinea sau empatia. Dar sigur că, pe atunci, nu înțelegeam toate aceste lucruri. Tot ce știam era că nu simțeam la fel cum simțeau ceilalți copii. Nu simțeam vină când mințeam. Nu simțeam compasiune când colegii mei se loveau pe terenul de joacă. În cea mai mare parte a timpului, nu simțeam nimic. Și nu-mi plăcea felul în care se insinua acel „nimic“. Așa că făceam lucruri care să înlocuiască acest nimic... cu ceva.

Începea ca un impuls de a face nimicul să înceteze, o presiune severă care mă cuprindea cu totul. Cu cât încercam mai mult să o ignor, cu atât se înrăutățea. Mușchii mi se încordau, stomacul mi se înnodea. Mai strâns. Și mai strâns. Era o senzație de claustrofobie, de parcă aș fi fost captivă în propriul creier. Captivă într-un vid.